

Česká zemědělská univerzita v Praze

Institut vzdělávání a poradenství

Katedra profesního a personálního rozvoje

**Aplikace Bloomovy taxonomie cílů ve výuce
odborných předmětů**

Bakalářská práce

Autor: Ing. Miloslav Procházka

Vedoucí práce: Mgr. Jiří Votava, Ph.D.

2012

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma: **Aplikace Bloomovy taxonomie cílů ve výuce odborných předmětů**

vypracoval samostatně a použil jen pramenů, které cituji a uvádím v seznamu použitých zdrojů.

Jsem si vědom/a, že odevzdáním bakalářské práce souhlasím s jejím zveřejněním dle zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a to i bez ohledu na výsledek její obhajoby.

Jsem si vědom/a, že moje bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitní databázi a bude veřejně přístupná k nahlédnutí.

Jsem si vědom/a že, na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, především ustanovení § 35 odst. 3 tohoto zákona, tj. o užití tohoto díla.

.....

V Benešově dne 10. 4. 2012

Poděkování:

Velmi rád bych na tomto místě poděkoval vedoucímu této práce panu **Mgr. Jiřímu Votavovi, Ph.D.** za účinnou pomoc při zadání a výběru tématu s přihlédnutím na mé pracovní zaměření a za následné cenné rady a konzultace v průběhu realizace práce, bez nichž by nebylo možno tuto práci dokončit v této podobě

Dále bych chtěl poděkovat řediteli Integrované střední školy technické, Mgr. Jiřímu Kotoučovi, že mi dovolil závěry z této práce realizovat v edukačním procesu.

Abstrakt

Bakalářská práce na téma „Aplikace Bloomovy taxonomie cílů ve výuce odborných předmětů“ je zaměřena na rozpracování výukových cílů v předmětu ekonomika. Pro potřeby bakalářské práce je zpracován RVP oboru vzdělávání 26-41-L/01 Mechanik elektrotechnik. Zpracováno bude téma podnikání. V teoretické části jsou definovány obecné požadavky na výukové cíle, postup při stanovení cíle a taxonomie vedoucí k správné formulaci cílů. V praktické části jsou zpracovány obecné cíle z příslušného RVP do cílů jednotlivých hodin. Součástí praktické části je kromě stanovení výukových cílů také návrh činností a hodnocení žáků. Aby byla práce prověřena z hlediska skutečného edukačního procesu, jsou tyto cíle ověřeny ve výuce předmětu ekonomika na Integrované střední škole technické v Benešově. Závěry z této práce jsou zhodnoceny v poslední části práce. Při výuce podle stanovených cílů byl zjištěn posun v přijímání učiva žáky a zlepšení zpětné vazby mezi žáky a učitelem. Bohužel byly zjištěny i negativní jevy ve formě špatného analytického myšlení žáků na střední škole odborného typu.

Klíčová slova

Bloomova taxonomie cílů

učební dokumenty

rámcový vzdělávací program – RVP

školní vzdělávací program - ŠVP

výsledky vzdělávání

Abstract

The bachelor thesis with topic „ Application of Bloom’s taxonomy of learning objectives in vocational subjects “ deals with analysis of learning objectives in subject economies. RVP of education branch 26-41-L/01 Mechanic electrotechnician is used for needs of this bachelor thesis. The topic business will be made. In theoretical part, there are defined general requirements for teaching objectives, procedure for objective determination and taxanomy that leads to right objective formulation. In practical part, there are treated general objectives from corresponding RVP into objectives of individual lessons. The section in practical part is not only determination of teaching objectives, but also suggestion of pupils activities and evaluation. These objectives are

checked out during lessons of subject economics at “Integrated technical secondary school in Benešov” to be able to check them out from the point of a real education process. The conclusions of this thesis are evaluated in the last part. During teaching according to set objectives, there was found out an advancement of schoolwork accepting by pupils and an improvement of feedback between pupils and teacher. Unfortunately there were found out negative effects in form of bad analytical thinking of pupils at technical secondary school.

Key words

Bloom’s taxonomy of objectives

Didactic documents

General education program – RVP

School education program – ŠVP

Objectives of education

Obsah

1. Úvod.....	9
2. Cíl a metodika práce	10
2.1. Cíl práce	10
2.2. Metodika práce	10
3. Teoretická východiska	11
3.1. Funkce cílů v procesu vyučování.....	11
3.2. Požadavky na výukové cíle.....	13
3.3. Vymezení výukových cílů	15
3.4. Bloomova taxonomie cílů.....	16
3.4.1. Inovace taxonomie.....	17
3.4.2. Použití taxonomické tabulky	19
3.5. Taxonomie kognitivních cílů - B. Niemiérko.....	21
3.6. Rámcové vzdělávací programy (RVP)	22
3.6.1. Funkce rámcových vzdělávacích programů	22
3.6.2. Cíle středního odborného vzdělávání	22
3.6.3. Cíle ekonomického vzdělávání.....	25
4. Praktická část práce	28
4.1. Analýza učiva	29
4.2. Právní formy podnikání	30
4.2.1. Obecné cíle tématu právní formy podnikání.....	30
4.2.2. Rozpracování obecných cílů do hodin.....	32
4.3. Zahájení a ukončení podnikání, povinnosti podnikatelů	34
4.3.1. Obecné cíle tématu zahájení a ukončení podnikání.....	34
4.3.2. Rozpracování obecných cílů do hodin.....	37
4.4. Podnikatelský záměr, zakladatelský rozpočet	39
4.4.1. Obecné cíle tématu podnikatelský záměr, zakladatelský rozpočet.....	40
4.4.2. Rozpracování obecných cílů do hodin.....	43
5. Výsledky a jejich hodnocení.....	45
6. Závěr	47
7. Seznam použitých zdrojů.....	48

Seznam obrázků

Obrázek 1 - Hierarchie cílů.....	11
Obrázek 2 – Pyramida cílů.....	12
Obrázek 3 – Inovace bloomovy taxonomie	19

Seznam tabulek

Tabulka 1: Původní Bloomova taxonomie	18
Tabulka 2: Revidovaná taxonomie	18
Tabulka 3: Rozvržení učiva a výsledků vzdělávání.....	25
Tabulka 4: Taxonomická tabulka – formy podnikání.....	32
Tabulka 5: Rozpracování obecných cílů do hodin – právní formy podnikání.....	33
Tabulka 6: Taxonomická tabulka – zahájení a ukončení podnikání.....	37
Tabulka 7: Rozpracování obecných cílů do hodin – zahájení, ukončení podnikání.....	38
Tabulka 8: Taxonomická tabulka – podnikatelský záměr	42

Tabulka 9: Rozpracování obecných cílů do hodin – podnikatelský záměr, zakladatelský rozpočet.....	44
---	----

1. Úvod

České školství v posledních letech prošlo významnými změnami. Jednou z těchto změn je tzv. kurikulární reforma. Tato reforma si našla v řadách pedagogické i nepedagogické veřejnosti velmi mnoho příznivců, ale i odpůrců. Většina odpůrců poukazuje na ne zrovna optimální způsob zavádění. V této reformě se jedná o velmi podstatné změny dotýkající se primárního i sekundárního vzdělávání. Hlavním důvodem a nejpádňejším argumentem se pak stává potřeba zefektivnit vzdělávací proces. Česká republika se v mezinárodních srovnáních každoročně propadá ve výsledcích žáků.

Podstatou této reformy je změna týkající se především obsahu ve výuce. Hlavní rozdíl je ve zrušení klasických osnov. Tyto osnovy byly pro všechny školy totožné a nebylo možno výuku přizpůsobit požadavkům školy a nepedagogické veřejnosti. Oproti tomu jsou v současnosti vydávány rámcové vzdělávací programy. Pro každý obor vzdělávání jsou vydány samostatné rámcové programy, které popisují požadavky pro daný obor. Rámcové vzdělávací programy předepisují důležité oblasti potřebné pro uplatnění absolventa na trhu práce, začlenění do společnosti a v neposlední řadě zlepšují adaptaci absolventů na stále se měnící prostředí. Každá škola je pak povinna pro všechny vzdělávací obory, vytvořit školní vzdělávací program. Jedná se o dokument, v kterém škola sestaví na základě rámcových vzdělávacích programů, svůj vlastní plán vzdělávání. Tento školní vzdělávací program mohou školy přizpůsobit nejen svým potřebám, ale také potřebám zaměstnavatelů v daném regionu.

Novinkou ve školních vzdělávacích programech je přístup k absolventům. Hlavní důraz není kladen na učivo, ale na profil absolventa. Jedná se o skutečně nabitě vědomosti a dovednosti. Co všechno bude absolvent zvládat po skončení vzdělávacího procesu na daném stupni vzdělání. Nově je zaváděn pojem kompetence. Jedná se o způsobilost žáka k výkonu určité věci. Mezi tyto kompetence patří například kompetence k učení, komunikační, k řešení problémů atd. Další novinkou je zavádění průřezových témat. Tyto témata jsou 4: člověk a svět práce, občan v demokratické společnosti, člověk a životní prostředí a informační a komunikační technologie. Tyto témata pak mají tvořit spojovací článek mezi jednotlivými vyučovanými předměty. Poslední a pro moji bakalářskou práci velmi důležitou změnou je zavedení výsledků vzdělávání. Jedná se o cíle, kterých má být ve vzdělávacím procesu dosaženo. Tyto cíle

musí být stanoveny pro každý vyučovaný předmět v návaznosti na probírané učivo. Pro správné stanovení cílů slouží Bloomova taxonomie cílů. Součástí této bakalářské práce je aplikace Bloomovy taxonomie cílů pro obor vzdělávání Mechanik elektrotechnik. Práce je zaměřena na oblast ekonomického vzdělávání. Tuto oblast jsem si vybral, protože daný předmět vyučuji.

2. Cíl a metodika práce

2.1. Cíl práce

Cílem bakalářské práce je zpracování učiva a výsledků vzdělávání z RVP Mechanik elektrotechnik, 26 – 41 – L/01 do ŠVP. Zpracovávaná oblast bude ekonomické vzdělávání. Na základě Bloomovy taxonomie výukových cílů budou pro tuto oblast navrženy cíle tematického celku podnikání. Cíle budou stanoveny nejenom na úrovni tematického celku, ale i na úrovni jednotlivých vyučovacích hodin. Součástí bude i stanovení činností žáků a hodnocení žáků.

2.2. Metodika práce

V části „Teoretická východiska“ budou vysvětleny všeobecné pojmy týkající se výukových cílů. Tato část bude zpracována na základě analýzy dostupné literatury a internetových zdrojů. Teoretická část je rozdělena na 3 základní části. První část je věnována obecným poznatkům o výukových cílech. Druhá část je věnována taxonomiím a jejich využití v oblasti formulace výukových cílů. Třetí část je věnována RVP, jako nejdůležitějším kurikulárním dokumentům.

V praktické části práce bude zpracována část RVP – Ekonomické vzdělávání. Konkrétně se jedná o tematický celek podnikání. Nejprve bude provedena analýza učiva, na jejímž základě bude stanovena celková hodinová dotace tohoto celku. Učivo bude rozděleno na jednotlivé části a pro tyto části budou stanoveny cíle, činnosti a hodnocení žáků. Použitá metodika pro stanovení cílů bude Bloomova taxonomie cílů. Tyto cíle pak budou rozpracovány do krátkodobých cílů jednotlivých hodin.

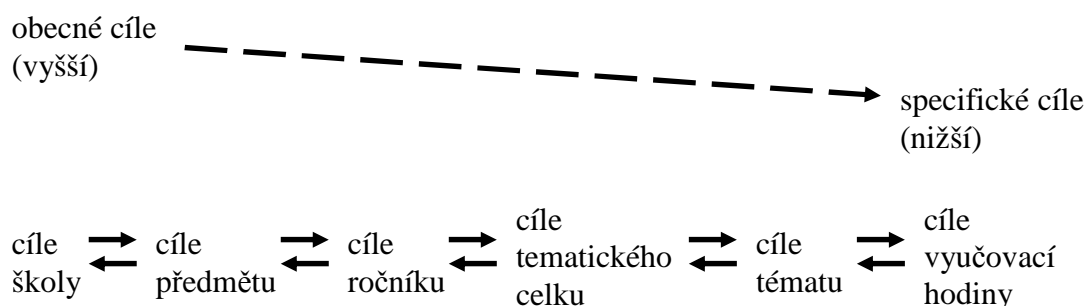
V poslední části zhodnocení výsledků budou stanovené cíle posouzeny z hlediska požadavků na výukové cíle. Vlastní hodnocení bude zároveň navázáno na praktické výstupy v konkrétních vyučovacích hodinách na Integrované střední škole Benešov, Černoleská 1997, Benešov, 256 01. Výuka bude probíhat ve třetím ročníku oboru Mechanik elektrotechnik.

3. Teoretická východiska

3.1. Funkce cílů v procesu vyučování¹

Vyučování je chápáno jako proces, který má průběh zaměřený na předem stanovených cílech. Tento cíl je pak zamýšleným a očekávaným výsledkem. Učitel musí žáky směřovat k co nejlepšímu dosažení těchto cílů. Cíle ve vyučování jsou součástí celé hierarchie cílů používaných ve výchově a vzdělávání. Tuto hierarchii popisuje obrázek 1 – Hierarchie cílů.

Obrázek 1 - Hierarchie cílů²

Obecné cíle vyplývají z měnících se potřeb společnosti a je u nich kladen důraz na potřeby žáků. U těchto cílů je kladen důraz nejen na obsah učiva, ale také je brán zřetel na správný rozvoj osobnosti žáka. Tyto cíle jsou v školních vzdělávacích programech formulovány v cílech školy, v profilu absolventa a v obecných cílech jednotlivých předmětů. Ročníkové cíle, cíle tematického celku, cíle tématu a cíle vyučovací hodiny jsou formulovány jednotlivými učiteli. Tyto cíle jsou podřazeny

¹ prof. PhDr. Jarmila Skalková, DrSc.: Obecná didaktika, 2007, s. 119-121

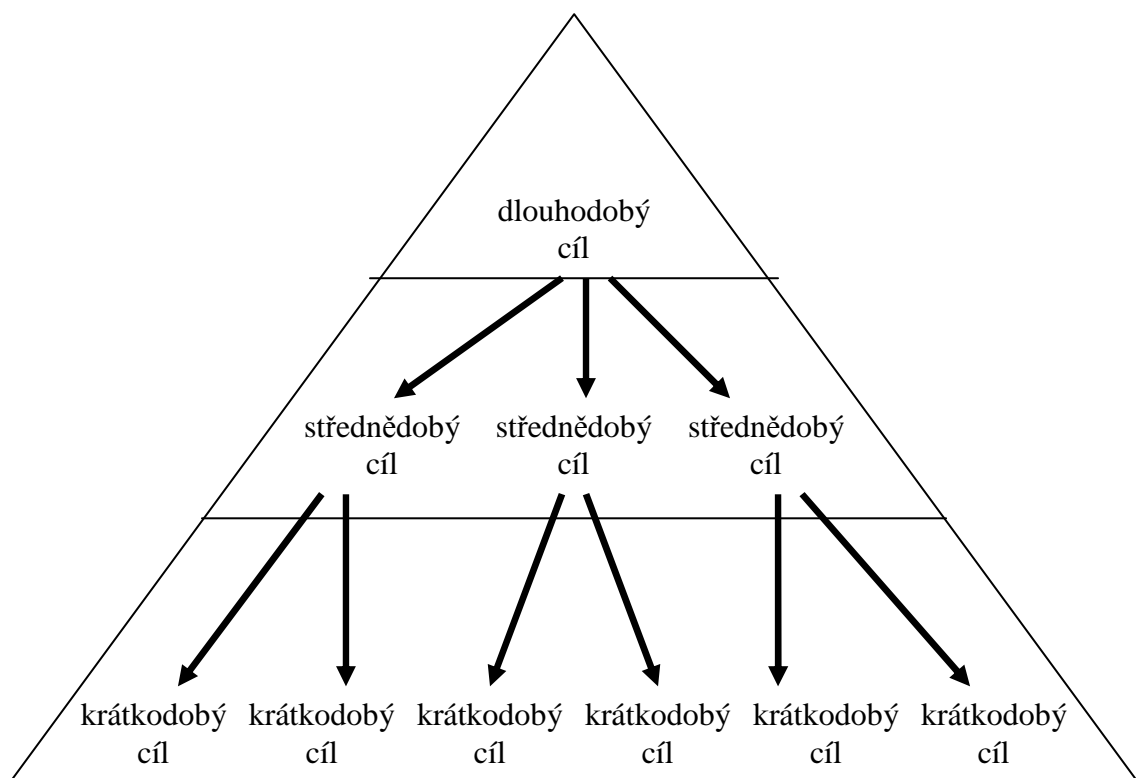
² prof. PhDr. Jarmila Skalková, DrSc.: Obecná didaktika, 2007, s. 120

obecným cílům a jsou realizovány ve vlastním procesu vyučování. Správně formulované výukové cíle pak mají velmi důležitou funkci ve vztahu k žákům. Pokud je výuka založena na aktivitě a samostatnosti žáků, mají výukové cíle usměrňující a motivační roli. Z hlediska použitelnosti cílů ve výuce lze cíle rozdělit na cíle:

- kognitivní (vzdělávací)
- afektivní (postojové)
- psychomotorické (výcvikové)

Hierarchii cílů lze posuzovat i z časového hlediska. Důležitým kritériem je pak čas potřebný k dosažení vytýčeného cíle. Z tohoto hlediska můžeme hovořit o cílech dlouhodobých, střednědobých a krátkodobých. Dlouhodobé cíle mají obecnou povahu a souvisejí s cíly předmětu. Dlouhodobé cíle jsou rozvíjeny cíly střednědobými, což jsou například cíle jednotlivých tematických celků. Krátkodobé cíle jsou nejvíce specifické a souvisejí s cíly jednotlivých vyučovacích hodin. Strukturu cílů z hlediska času znázorňuje obrázek 2 – Pyramida cílů.

Obrázek 2 – Pyramida cílů

3.2. Požadavky na výukové cíle³

Vzhledem k důležitosti výukových cílů v procesu vyučování je zapotřebí, aby výukové cíle splňovaly určité požadavky. Je důležité, aby učitel měl zcela ujasněno, čeho chce ve výuce dosáhnout a byl schopen pomocí výukových cílů tuto informaci převést na žáky. Po splnění těchto požadavků jsou pak výukové cíle při procesu vyučování funkční a jsou pro žáky vodítkem při autoregulaci činností.

Komplexnost

Komplexnost cílů vychází z rozdělení cílů do třech základních rovin (kognitivní, afektivní a psychomotorická). V každé vyučovací hodině nelze pokrýt všechny roviny, ale v rámci tematického celku je nutné, aby z hlediska komplexnosti byly pokryty všechny oblasti. V kognitivní oblasti by učitel měl výukové cíle stanovit takovým způsobem, aby žák přesně věděl co a jak se má naučit. Žák musí přesně vědět jaký výkon je od něj očekáván. Učitel musí zvážit, zda pro zvládnutí příslušného učiva postačí znalost definice, zákona, vzorce. Zda je potřeba vysvětlit určitý vztah, nebo aplikovat znalosti podle určitého vzoru. Afektivní cíle nelze zařadit do každé vyučovací hodiny, ale je potřebné si tyto cíle promyslet v rámci celého tematického celku. Učitel by si měl uvědomit, v jakých tématech může ovlivnit postoje žáků, nebo jejich hodnotovou orientaci. V rámci této roviny je vhodné použít nečekaných vzniklých situací, sdělení osobních zkušeností, nebo vyvolat polemiku nad určitým problémem. Psychomotorické cíle jsou vázány na charakter předmětu. Učitel je stanoví na základě požadavků, jaké dovednosti mají žáci v daném tématu získat. Komplexnost působení výukových cílů na žáka je důležitá. Je však samozřejmé, že některé cíle budou převládat. Zda to budou cíle v oblasti kognitivní, afektivní, nebo psychomotorické záleží na vyučovaném předmětu. Učitel však musí pracovat s cíly ve všech dimenzích a tyto cíle se musí vzájemně doplňovat.

Konzistentnost

Konzistentnost vyjadřuje vnitřní vazbu cílů. Tato vazba je charakterizována podřízeností nižších cílů vyšším a zároveň závislostí vyšších cílů na splnění cílů nižších. Konzistentnost cílů je pevně spjata s hierarchií cílů. Obecné cíle se stávají postupně

³ Zdeněk Kalhous, Otto Obst a kol.: Školní didaktika, 2009, s. 276 -279

konkrétnějšími. Zatímco obecné cíle si většinou stanoví škola, stanovení konkrétních cílů je plně v rukou učitele. Pouze učitel zná poměry ve třídě, úroveň konkrétního žáka a návaznost vyučovacích hodin, na jejichž základě pak tyto konkrétní cíle stanovuje. Konkrétní cíle pro tematické celky jsou stanoveny ve školních vzdělávacích programech. Záleží pouze na učiteli, jak si ty to cíle rozdělí na cíle dílčí, které použije v konkrétních vyučovacích jednotkách. Je však nutné, aby cíle tvořily jeden konzistentní celek.

Kontrolovatelnost

Aby měli výukové cíle smysl, je zapotřebí aby učitel prováděl zpětnou vazbu. Touto zpětnou vazbou lze zjistit, zda došlo k zamýšleným změnám u žáků. Stanovené výukové cíle by pak měli obsahovat:

- požadovaný výkon žáků
- podmínky, za kterých má být realizován
- normu výkonu

Požadovaný výkon u žáků musí být stanoven takovou formou, kterou lze vypořádat na činnostech žáků. U stanovení výkonu se používají aktivní slovesa. Tyto slovesa je pak nutné doplnit o předmět této činnosti (např. nakreslí schéma zapojení, vypočítá daň z příjmu, charakterizuje nepřímé daně atd.). **Podmínky výkonu** vyjadřují předpoklady, za jakých se cíl uskutečňuje (např. samostatně, v časovém limitu, za použití pomůcek atd.). **Norma výkonu** je charakterizována přípustnou chybou, při které je cíl stále splněn (např. počet chyb v diktátě, odchylka v měření atd.). Pouze při propojení těchto tří složek lze zkontrolovat, zda žák dostatečně výukový cíl naplnil.

Přiměřenost

Cíl musí být přiměřeně náročný vzhledem k věku žáků. Nesmí být příliš jednoduchý, ale ani nepřiměřeně těžký. Jedná se o velmi diskutovaný požadavek na výukový cíl. Důvodem je velká nesourodost žáků. Vzhledem integraci žáků se specifickými potřebami se mohou v jedné třídě setkat žáci mimořádně nadaní s žáky s různými poruchami. V tomto případě je důležité, aby cíle utvářel učitel, který daný předmět vyučuje a je seznámen s žáky dané třídy. Splnitelnost cílů se musí analyzovat

na základě dosažení předešlých cílů a současných vnitřních a vnějších podmínkách ve třídě. Dobré je také diferencovat cíle pro mimořádně nadané žáky. Těmto žákům lze pak stanovit další nebo náročnější cíle, za předpokladu dodržení konzistentnosti cílů.

3.3. Vymezení výukových cílů⁴

V předešlé části jsou vyjmenovány požadavky na výukové cíle. Vzhledem k náročnosti správného stanovení cílů je potřeba dodržovat určitý postup. Každý učitel si může tento postup upravit podle svých potřeb. Uvádím zde jeden z možných návrhů.

Analýza

Jedním z nejdůležitějších kroků je analýza učebních dokumentů (profil absolventa, učební osnovy) a analýza obsahu učiva. Na základě této analýzy promyslet rozložení učiva z učebnice, případně z jiných učebních textů na základní prvky: fakta, pojmy, vztahy, principy, zákony, postupy činnosti. Z těchto prvků je potřeba vyčlenit prvky základní (minimální množství učiva potřebné pro zvládnutí stanoveného cíle, které by měli zvládnout všichni žáci) a prvky rozšířené (učivo sloužící k rozšíření základního učiva, které je zapotřebí pro žáky nadanější).

Kompetence žáka

Po skončení fáze analýzy učiva následuje druhá fáze. V této fázi učitel musí vymezit cíle stanovené v učebních dokumentech. Učitel musí tyto cíle stanovit na základě činnosti žáků. Hledá se odpověď na základní otázku kompetencí žáka. Jaké kompetence žák při úspěšném splnění získá.

Rozsah učiva

V další fázi musí učitel naplánovat splnění požadavků jednoznačnosti a přiměřenosti. Snaží se najít odpověď na otázku: Co a v jakém rozsahu musí žák zvládnout? Učitel si zároveň musí rozmyslet kritéria hodnocení zvládnutí výukového cíle. Na základě analyzovaného učiva přiřadí operace, které musí žák vykonat. Činnost

⁴Zdeněk Kalhous, Otto Obst a kol.: Školní didaktika, 2009, s. 289 - 291

žáka se vyjadřuje aktivními slovesy určující, co a do jaké míry má žák učivo zvládnout. Příklady těchto aktivních sloves jsou: nakreslí, charakterizuje, vyjmenuje, vypočítá.

Podmínky výkonu

Součástí stanovených cílů by měli být podmínky stanoveného výkonu. Je rozdíl, jestli žák popíše konkrétní věc sám, nebo na zadaném příkladě. Jedná se vlastně o omezující podmínky výkonu žáka např.: za pomoci učebnice, grafů, tabulek.

Míra výkonu

Při stanovení výkonu musí být učitel velmi obezřetný. V této fázi stanovuje normu očekávaného výkonu, tzn. minimální hranici, aby mohl žáka klasifikovat alespoň dostatečně. Mezi důležité otázky, na které bude hledat odpověď, patří: Jak velký rozsah vědomostí žák potřebuje? Jaká bude časová náročnost tohoto výkonu?

3.4. Bloomova taxonomie cílů⁵

Původní Bloomova taxonomie byla vydána v roce 1956. Tato taxonomie po dlouhou dobu ovlivňovala nejen edukační proces, ale i samotnou tvorbu kurikulů. Bloom svou taxonomii zamýšlel pouze jako nástroj oceňování testových položek a přesné klasifikaci těchto položek, teprve později našla tato taxonomie širší využití. V roce 2001 byla vydána kniha Taxonomie pro učení, vyučování a hodnocení vzdělávacích cílů. Tato kniha byla inovací na původní Bloomovu taxonomii. Autoři této taxonomie se snaží najít odpovědi na otázky:

- a) **Co učit** – jedná se o otázku směřující na výběr učiva a zvolený edukační cíl. Učitelé tvrdí, že učí to co je nejdůležitější, ale k správnému stanovení je potřeba si uvědomit co důležité je a co není. K tomuto lze jako nástroj použít taxonomické tabulky.
- b) **Jak dosáhnout cíle** – součástí není pouze stanovený cíl, ale i soustava činností žáků, které jsou potřeba k naplnění těchto cílů.

⁵ <http://aplikace.msmt.cz/DOC/NHRevizeBloomovytaxonmieedukace.doc>

- c) **Jak hodnotit** – na co se zaměřit, aby byla skutečně hodnocena míra splnění stanoveného cíle.
- d) **Existuje koherence mezi cíli, instrukcemi a hodnocením?** – cíle, instrukce a hodnocení se musejí sejít v jedné buňce tabulky, jinak jsou žáci vedeni k něčemu, co není cílem.

3.4.1. Inovace taxonomie

Původní taxonomie zahrnovala všechny domény (kognitivní, afektivní, psychomotorickou). Oproti tomu se nová taxonomie opírá pouze o doménu kognitivní. Autoři tvrdí, že jde o doménu komplexní. Od této domény pak učitelé odvozují ostatní oblasti. Učitelé většinou cíle v afektivní oblasti neplánují, protože většinou vycházejí ze situace.

Další inovací prošla samotná taxonomická tabulka. Původní verze byla jednodimenzionální a zahrnovala 6 hierarchicky řazených kategorií. Přehled je v tabulce 1 – Původní Bloomova taxonomie. V původní verzi jsou kategorie řazené od nejnižší po nejvyšší. Žák musí pro pochopení vyšší kategorie zvládnout kategorii nižší.

Tabulka 1: Původní Bloomova taxonomie

6. Evaluace	6.20 Posouzení na základě vnějších kritérií 6.10 Posouzení interních prvků
5. Syntéza	5.30 Odvozování abstraktních vztahů 5.20 Vytváření plánu práce nebo zamýšlených operací 5.10 Vytváření komunikace
4. Analýza	4.30 Analýza organizačních principů 4.20 Analýza vztahů 4.10 Analýza prvků
3. Aplikace	
2. Pochopení	2.30 Extrapolace 2.20 Interpretace 2.10 Translace
1. Znalost	1.32 znalost teorií a struktur 1.31 znalost principů a generalizací 1.30 znalost univerzálií a abstrakcí 1.25 znalost metodologie 1.24 znalost kritérií 1.23 znalost klasifikací a kategorií 1.22 znalost trendů a posloupností 1.21 znalost konvencí 1.20 znalost způsobů a prostředků zacházení se specifickými fakty 1.12 znalost specifických faktů 1.11 znalost terminologie 1.10 znalosti prvků

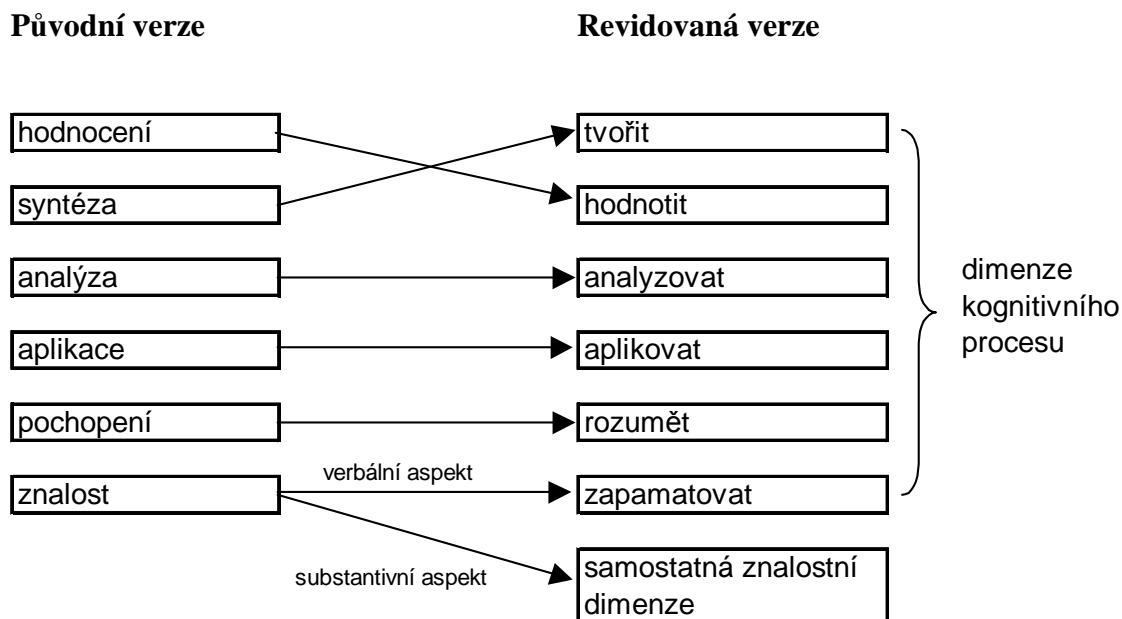
Autoři inovované verze se rozhodli nejrozsáhlejší část (znalostní kategorii) zvlášť vyčlenit a vytvořit z ní znalostní dimenzi. Druhou dimenzi tvoří kognitivní procesy viz. tabulka 2 – Revidovaná Bloomova taxonomie. Revidovaná taxonomie má 2 dimenze. Znalostní dimenze obsahuje kategorie: znalost faktů, konceptuální znalost, procedurální znalost a metakognitivní znalost. Kognitivní dimenze obsahuje kategorie: zapamatovat, rozumět, aplikovat, analyzovat, hodnotit a tvořit.

Tabulka 2: Revidovaná taxonomie

ZNALOSTNÍ DIMENZE	DIMENZE KOGNITIVNÍHO PROCESU					
	1. Zapamatovat	2. Rozumět	3. Aplikovat	4. Analyzovat	5. Hodnotit	6. Tvořit
A. Znalost faktů						
B. Konceptuální znalost						
C. Procedurální znalost						
D. Metakognitivní znalosti						

Srovnáním docházíme k závěrům, že původní dimenzi znalost autoři rozdělili na dvě části. Jedna část se proměnila na samostatnou znalostní bázi a druhá část přešla do kognitivního procesu. Důvodem tohoto rozdělení je předpoklad, pokud si máme vytvořit jakoukoliv znalost, musíme si ji nejdříve zapamatovat. Původní taxonomie se stává zastaralou. V dnešní době je u žáků vyžadováno kritické myšlení a řešení problémů. Z tohoto důvodu byla syntéza změněna na tvořivost. Tvořivost není jen sestavování prvků, ale tvůrčí činnost žáků. Významnou novinkou je změna v tvorbě cílů. Znalostní dimenze je uváděna jako podstatné jméno a kognitivní dimenze vždy jako sloveso. Cíl je pak tvořen slovesem a podstatným jménem. Další změnou je promítnutí komplexnosti do tabulky. Původní tabulka byla seřazena od nejnižší po nejvyšší, revidovaná taxonomie zavádí komplexní stanovení cílů. Vzhledem k faktu, že se v revidované taxonomii nevidují pouze cíle, ale i činnosti žáků, nemusí se postupovat od nejnižších po nejvyšší. Jednotlivé kategorie se mohou prolínat.

Obrázek 3 – Inovace bloomovy taxonomie

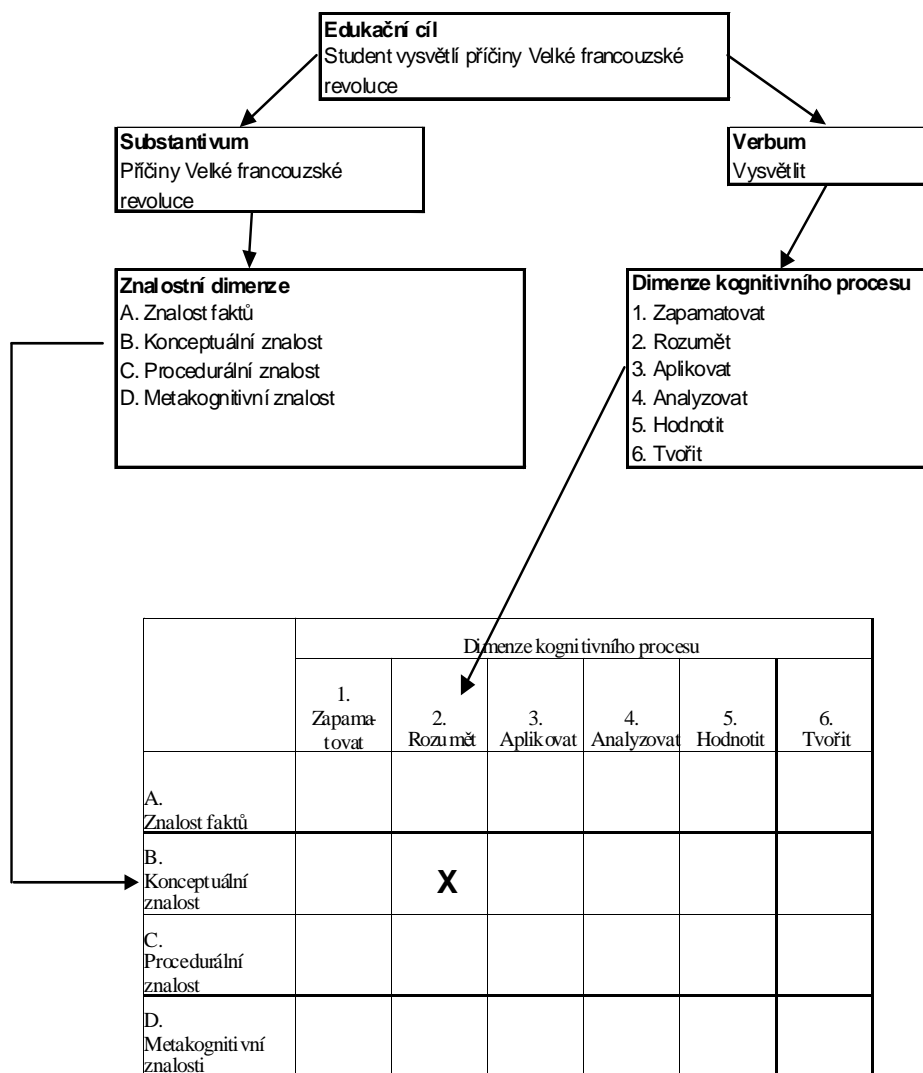
3.4.2. Použití taxonomické tabulky⁶

Základem použití taxonomické tabulky je formulování cíle ve tvaru sloveso + podstatné jméno. Použití tabulky bude vysvětleno na cíly „žák vysvětlí příčiny Velké

⁶ <http://aplikace.msmt.cz/DOC/NHRevizeBloomovytaxonomieedukace.doc>

francouzské revoluce“. Sloveso „Vysvětlit“ náleží ke kategorii „Porozumět“ (tj. kategorii 2 (kognitivní proces). Velká francouzská revoluce představuje konceptuální znalost (tj. kategorii B). Cílem je tedy „Porozumět konceptuální znalosti“ (B2) viz obrázek 4 – Klasifikace cíle. Zařazení výukového cíle do tabulky není lehkou záležitostí. Učitel si musí nejprve velmi důkladně promyslet co je skutečně zamýšleným cílem. Po stanovení cíle je nutné stanovit instrukce a činnosti podřízené tomuto cíli.

Obrázek 4 – Klasifikace cíle

3.5. Taxonomie kognitivních cílů - B. Niemierko⁷

Bloomova taxonomie není jedinou taxonomií používanou při stanovení cílů v kognitivní oblasti. Dalším autorem zabývající se touto oblastí je B. Niemierko. Niemierko rozdělil osvojovací úroveň na 2 základní skupiny a každou z nich rozdělil na dvě podskupiny.

Úroveň 1: vědomosti

- **Zapamatování poznatků**

Na této úrovni je žák schopen si vybavit termíny, určité zákony, fakta a zásady. Důležité je, že fakta si žák nezaměňuje a zároveň je nezkrusluje.

- **Porozumění poznatkům**

Nejedná se o pouhé zapamatování poznatků, ale žák tyto zapamatované vědomosti dokáže reprodukovat v jiné formě.

Úroveň 2: dovednosti

- **Používání vědomostí v typových situacích**

Na základě dříve předložených vzorů, žák získá dovednosti spojené s aktivním využitím dříve nabitých vědomostí. Platí však pravidlo, že situace se nesmí lišit od situací běžných v praxi.

- **Používání vědomostí v problémových situacích**

Tato situace je spojena s formulací problému. Žák je nucen provádět analýzu a syntézu jevů, které nejsou v praxi běžné.

Vlastní cíl je pak stanoven podobně jako u Bloomovy taxonomie. Použito musí být aktivní sloveso (toto sloveso na rozdíl od Bloomovy taxonomie, zařazujeme do první nebo druhé úrovně) a podstatné jméno. Je zřejmé, že i u taxonomie B. Niemienka musí cíle splňovat všechny požadavky na výukové cíle.

⁷ Zdeněk Kalhous, Otto Obst a kol.: Školní didaktika, 2009, s. 281 -283

3.6. *Rámcové vzdělávací programy (RVP)*

3.6.1. Funkce rámcových vzdělávacích programů⁸

Kurikulární dokumenty jsou u středního vzdělávání tvořeny na dvou úrovních. První úroveň tvoří stát v podobě Národního programu vzdělávání a rámcových vzdělávacích programů. Druhá úroveň je tvořena školními vzdělávacími programy, kterými se uskutečňuje vzdělání na školách. V rámcových vzdělávacích programech jsou nařizeny minimální požadavky na školní vzdělávací program. Každá škola si pak ve školním vzdělávacím programu tento rámec přizpůsobí svým požadavkům a požadavkům zaměstnavatelů v daném regionu.

3.6.2. Cíle středního odborného vzdělávání⁹

V RVP jsou stanoveny obecné cíle v podobě konceptu středního vzdělávání. Záměr středního odborného vzdělávání se opírá o 4 základní cíle.

- **Učit se poznávat:** základem tohoto vzdělávacího cíle jsou dovednosti potřebné k učení. Základní poznatky o světě dále rozšiřovat a prohlubovat.

Dovednosti musí být směřovány k:

- a) Zlepšení myšlení žáků na základě základních myšlenkových operací: analýza, syntéza, dedukce, indukce, abstrakce, konkretizace. Je potřebné zároveň zvyšovat schopnost koncentrace a zlepšovat jejich paměť.
- b) Zvyšování dovedností při práci s informacemi, včetně jejich kritického hodnocení. Vyhledávání nejvhodnější strategie při řešení problému.
- c) Osvojit si podstatná fakta a pojmy a na jejich základě lépe porozumět světu. Poznání má probíhat ve všech oblastech středoškolského vzdělání a vytvářet závěry o důležitých aspektech současného světa jako je trvale udržitelný rozvoj, globalizace, vývoj světového hospodářství atd.
- d) Součástí je i porozumění a osvojení si potřebných vědeckých a technologických metod používaných v příslušném oboru vzdělávání.

⁸ RVP 26 – 41 – L/01 Mechanik elektrotechnik, 2008, s. 2

⁹ RVP 26 – 41 – L/01 Mechanik elektrotechnik, 2008, s. 5 - 6

Dále je potřeba rozvíjet u žáků dovednosti potřebné k používání nástrojů a pracovních postupů.

- e) Získat poznatky potřebné k uplatnění na trhu práce a zvýšení kvalifikačních předpokladů potřebných pro výkon budoucího povolání.
- f) Pochopení důležitosti celoživotního vzdělávání a zvyšování kvalifikace.

- **Učit se pracovat a jednat:** žák musí být schopen vykonávat své budoucí povolání včetně pracovních činností. Musí se umět pracovat v týmu vyrovnat se s nepříznivými situacemi a problémy.

Dovednosti musí být směřovány k:

- a) Tvořivému a aktivnímu přístupu žáků k problémům a podávání návrhů na jejich co nejlepší řešení.
- b) Rozvíjení adaptability, flexibility a kreativity žáků při změnách podmínek.
- c) U žáků musí být rozvíjeny postoje k pracovnímu uplatnění a profesní kariéře.
- d) Rozvíjení schopností žáků potřebných k týmové i samostatné práci.
- e) Vytváření postojů při plnění povinností a respektování zákonů a všeobecně uznávaných pravidel.
- f) Vytváření schopnosti odhadnout své možnosti a respektovat možnosti a schopnosti ostatních lidí.
- g) Vytváření dovedností u žáků potřebných k řešení konfliktů. (vyjednávání, diskuze, hledání kompromisního řešení, obhájení svého stanoviska, přijímání stanoviska ostatních lidí)
- h) Chápali možnost seberealizace při práci a pracovních příležitostech.

- **Učit se být:** žák si musí uvědomovat svoji vlastní osobnost. Naučit se jednat v rámci morálních a etických hodnot, řídit se vlastním úsudkem a nést zodpovědnost za vlastní činy.

Dovednosti musí být směřovány k:

- a) Rozvíjení svých duševních a tělesných schopností.
 - b) U své osoby rozvíjet sebereflexi, sebepoznání a sebehodnocení.
 - c) U žáků je rozvíjeno sebevědomí, kritické a nezávislé myšlení. Dále jsou rozvíjeny dovednosti v oblasti úsudku a rozhodování.
 - d) Žáci se učí přijímat zodpovědnost za své myšlení, rozhodování a chování.
 - e) Rozvoj vnímání a estetického cítění. Dále k rozvoji volných vlastností, kreativity a imaginace.
 - f) U žáků musí být rozvíjeny specifické schopnosti a nadání.
- ***Učit se žít společně:*** rozvoj spolupráce s ostatními, žít ve společnosti a najít si své místo v různých skupinách.

Dovednosti musí být směřovány k:

- a) Žáci musí umět respektovat lidský život. Vytvářet si pozitivní vztah k živé přírodě, a k její ochraně. Získat přehled o globálních ekologických problémech.
- b) Vytváření osobní, národnostní a občanské identity. Být připraven chránit svoji identitu při současném respektování osobnosti jiných lidí.
- c) Zlepšovat vztahy s jinými lidmi, oprostit je od předsudků, xenofobie, intolerance, rasismu, agresivního nacionalismu, etnické, náboženské a jiné nesnášenlivosti.
- d) Žáci se učí slušnému chování, morálním zásadám a pravidlům slušného chování.
- e) Žáci jsou vedeni k aktivní účasti na veřejném a občanském dění, zachování demokracie.
- f) Jsou připravováni jednat v rámci strategie udržitelného rozvoje.
- g) Jsou rozvíjeny schopnosti žáků, aby vedli hodnotný partnerský život.

3.6.3. Cíle ekonomického vzdělávání¹⁰

Bakalářská práce je zpracována pro rámcový vzdělávací program

26–41–L/01 Mechanik elektrotechnik. V tomto RVP jsou vymezeny vzdělávací oblasti:

- Jazykové vzdělávání a komunikace
- Společenskovědní vzdělávání
- Přírodovědné vzdělávání
- Matematické vzdělávání
- Estetické vzdělávání
- Vzdělávání pro zdraví
- Vzdělávání v informačních a komunikačních technologiích
- Ekonomické vzdělávání
- Odborné vzdělávání

Tato práce je zaměřena na vzdělávací oblast ekonomické vzdělávání. Vzdělávací cíle pro jednotlivé tematické celky jsou uvedeny v tabulce 3 – Rozvržení učiva a výsledků vzdělávání. Je nutno podotknout, že v RVP jsou cíle vzdělávání prezentovány pomocí výsledku vzdělávání.

Tabulka 3: Rozvržení učiva a výsledků vzdělávání¹¹

Výsledky vzdělávání	Učivo
<p>Žák:</p> <ul style="list-style-type: none">- používá a aplikuje základní ekonomické pojmy;- na příkladu popíše fungování tržního mechanismu;- posoudí vliv ceny na nabídku a	<p>1 Podstata fungování tržní ekonomiky</p> <ul style="list-style-type: none">- potřeby, statky, služby, spotřeba, životní úroveň- výroba, výrobní faktory, hospodářský proces- trh, tržní subjekty, nabídka, poptávka,

¹⁰ RVP 26 – 41 – L/01 Mechanik elektrotechnik, 2008, s. 13 - 14

¹¹ RVP 26 – 41 – L/01 Mechanik elektrotechnik, 2008, s. 46 - 48

<p>poptávku;</p> <ul style="list-style-type: none"> - vyjádří formou grafu určení rovnovážné ceny; - stanoví cenu jako součet nákladů, zisku a DPH a vysvětlí, jak se cena liší podle zákazníků, místa a období; - rozpozná běžné cenové triky a klamavé nabídky; 	<p>zboží, cena</p>
<ul style="list-style-type: none"> - posoudí vhodné formy podnikání pro obor; - vytvoří podnikatelský záměr a zakladatelský rozpočet; - orientuje se v právních formách podnikání a dovede charakterizovat jejich základní znaky; - orientuje se ve způsobech ukončení podnikání; - na příkladu popíše základní povinnosti podnikatele vůči státu; 	<p>2 Podnikání</p> <ul style="list-style-type: none"> - podnikání, právní formy - podnikatelský záměr - podnikání podle obchodního zákoníku - podnikání v rámci EU
<ul style="list-style-type: none"> - rozlišuje jednotlivé druhy majetku; - orientuje se v účetní evidenci majetku - rozliší jednotlivé druhy nákladů a výnosů; - řeší jednoduché výpočty výsledku hospodaření; - řeší jednoduché kalkulace ceny; - na příkladech vysvětlí a vzájemně porovná druhy odpovědnosti za škody ze 	<p>3 Podnik, majetek podniku a hospodaření podniku</p> <ul style="list-style-type: none"> - struktura majetku, dlouhodobý majetek, oběžný majetek - náklady, výnosy, výsledek hospodaření podniku - druhy škod a možnosti předcházení škodám, odpovědnost zaměstnance

<p>strany zaměstnance a zaměstnavatele;</p> <ul style="list-style-type: none"> - na příkladu ukáže použití nástrojů marketingu v oboru; - charakterizuje části procesu řízení a jejich funkci; 	<p>a odpovědnost zaměstnavatele</p> <ul style="list-style-type: none"> - marketing - management
<ul style="list-style-type: none"> - orientuje se v zákonné úpravě mezd a provádí mzdové výpočty, zákonné odvody; - vypočte sociální a zdravotní pojištění; 	<p>4 Mzdy, zákonné odvody</p> <ul style="list-style-type: none"> - mzdová soustava, složky mzdy, mzdové předpisy - daně z příjmů - systém sociálního a zdravotního zabezpečení
<ul style="list-style-type: none"> - orientuje se v soustavě daní, v registraci k daním; - dovede vyhotovit daňové přiznání; - rozliší princip přímých a nepřímých daní; - vede daňovou evidenci pro plátce i neplátce DPH; - charakterizuje finanční trh a jeho jednotlivé subjekty; - charakterizuje peníze a jednotlivé cenné papíry; - používá nejběžnější platební nástroje, smění peníze podle kursovní lístku; - orientuje se v produktech pojišťovacího trhu, vybere nejvýhodnější pojistný produkt s ohledem na své potřeby; 	<p>5 Daňová soustava a finanční trh</p> <ul style="list-style-type: none"> - přímé a nepřímé daně - daňová evidence - peníze, platební styk v národní a zahraniční měně, finanční trh, cenné papíry - úroková míra - vysvětlí

<ul style="list-style-type: none"> - vysvětlí způsoby stanovení úrokových sazeb a rozdíl mezi úrokovou sazbou a RPSN; 	
<ul style="list-style-type: none"> - vysvětlí význam ukazatelů vývoje národního hospodářství ve vztahu k oboru; - objasní příčiny a druhy nezaměstnanosti; - vysvětlí podstatu inflace a její důsledky na finanční situaci obyvatel a na příkladu ukáže jak se bránit jejím nepříznivým důsledkům; - srovná úlohu velkých a malých podniků v ekonomice státu; - na příkladech vysvětlí příjmy a výdaje státního rozpočtu; - chápe důležitost evropské integrace; - zhodnotí ekonomický dopad členství v EU. 	<p>6 Národní hospodářství a EU</p> <ul style="list-style-type: none"> - struktura národního hospodářství - činitele ovlivňující úroveň národního hospodářství - hrubý domácí produkt - nezaměstnanost - inflace - platební bilance - státní rozpočet - Evropská unie

4. Praktická část práce

Praktická část je zaměřena na rozpracování ekonomické oblasti z RVP 26 – 41 – L/01, Mechanik elektrotechnik. Zpracovány budou výsledky vzdělávání z tematického celku podnik. K stanovení cílů bude použita Bloomova taxonomie cílů. V práci budou obecné cíle tohoto tématu rozčleněny na jednotlivé cíle vyučovacích hodin. Součástí nebude však jen stanovení cílů, ale i činnosti a hodnocení žáků. Cíle budou stanoveny tak, aby byla zajištěna jejich konzistentnost. Z důvodů požadavku přiměřenosti bude v analytické části stanoven rozsah vyučovacích hodin. Vzhledem k mé pedagogické praxi a škole, na které vyučuji, bude toto téma rozpracováno pro potřeby výuky na Integrované škole technické Benešov. Cíle uvedené v této bakalářské práci pak budou ověřeny v praxi při výuce předmětu ekonomika u oboru Mechanik elektrotechnik.

4.1. Analýza učiva

Na škole kde učím, je ekonomika vyučována v 3. a 4. ročníku. Dotace hodin je 3 hodiny ve třetím a 2 hodiny ve čtvrtém ročníku. Dle školního vzdělávacího programu je celková hodinová dotace 167 vyučovacích hodin. V rámci mezipředmětových vztahů navazuje předmět ekonomika na společenskovední vzdělávání, kde jsou žákovi předány pouze základní informace v oblasti ekonomických teorií. Na předmět ekonomika pak úzce navazuje předmět právo. V právu je pak učivo doplněno o potřebné právní předpisy. Tematický celek podnikání je zařazen do třetího ročníku v rozsahu 30 vyučovacích hodin. Vzhledem k tomu, že praktická část práce je zpracovávána pro potřeby Integrované školy technické v Benešově, budou tyto hodiny použity v bakalářské práci. Výuka je vzhledem k charakteru předmětu řešena formou teoretických hodin v učebnách teoretického vyučování. U cílů potřebujících k jeho splnění internetu je možno přesunout výuku do učeben informačních a komunikačních technologií, popřípadě řešit tuto potřebu řešit formou domácího úkolu. Bohužel zde existuje riziko, že úkol zpracuje jeden žák a ostatní od něj tyto informace převezmou. Na naší škole je možno na vyučovací hodinu zapůjčit notebooky k tomuto účelu určené.

Tematický celek podnikání navazuje obsahem na tržní ekonomiku. Vstupními předpoklady je znalost fungování trhu, včetně znalostí o konkurenci a metodách stanovení cen. Žáci tyto znalosti využijí především v obecných cílech tematického celku podnikání. Učivo v této části jsem rozdělil na 3 témata, přesný přehled učiva bude popsán u jednotlivých hodin.

Prvním tématem jsou právní formy podnikání. Obsah této části jsem rozdělil na živnostenské podnikání a podnikání podle obchodního zákoníku. Součástí tohoto tématu je rozdělení živností a obchodních společností včetně charakteristik těchto typů podnikání.

Druhé téma se zabývá zahájením a ukončením podnikání, včetně povinností podnikatele. Učivo je rozděleno na povinnosti související se zahájením činnosti, včetně charakteristiky vlastního zahájení, povinnosti podnikatele v průběhu vlastního podnikání a způsoby ukončení činnosti podnikatele.

Třetí téma je svou povahou nejkomplexnější. Zabývá se podnikatelským záměrem a zakladatelským rozpočtem. Žáci zde získají kompetence potřebné pro případnou vlastní podnikatelskou činnost.

Význam tohoto tematického celku je především v rozvoji klíčových kompetencí v oblasti podnikatelských aktivit. Žák získá všeobecný přehled o dané problematice. Vzhledem k činnostem, které v tomto tematickém celku bude vykonávat, získá žák praktické dovednosti potřebné k volbě formy podnikání, tvorbě podnikatelského záměru a zakladatelského rozpočtu. Dále získá schopnosti potřebné k založení obchodní společnosti, včetně sepsání společenské smlouvy. Součástí tohoto celku je charakteristika povinností podnikatele vůči státu.

4.2. Právní formy podnikání

Jedná se o téma, kterému dle RVP jsou přiřazeny výukové cíle:

- Orientuje se ve formách podnikání, včetně jejich charakteristik.
- Posoudí vhodné formy podnikání pro daný obor.

4.2.1. Obecné cíle tématu právní formy podnikání

Obecné cíle tohoto tématu, činnosti a hodnocení žáků jsou dle Bloomovy taxonomie cílů, popsány v následujících krocích:

1) Stanovení cíle č. 1: Vyjmenuje formy podnikání.

Jedná se o cíl nejnižšího charakteru. Sloveso „vyjmenuje“ patří do kognitivní oblasti „zapamatovat“, formy podnikání patří v znalostní dimenzi do „znalosti faktů“. Žák získá základní znalosti, potřebné pro pochopení dalších kapitol.

2) Stanovení cíle č. 2: Vysvětlí podmínky a možnosti jednotlivých typů podnikání.

Sloveso „vysvětlit“ patří do oblasti „rozumět“, ve znalostní dimenzi se jedná o konceptuální znalost (jedná se o znalost principů fungování jednotlivých typů podnikání). Žák získá znalosti o fungování různých druhů podnikání. Charakterizuje živnostenské podnikání a podnikání obchodních společností.

3) Hodnocení: Test č. 1: Formy a charakteristika podnikání.

Cílem tohoto testu je reprodukce konceptuálních znalostí. Jedná se o minimální znalosti, které musí žák prokázat. Znalosti jsou prověřovány formou testu. V testu jsou

prověřovány znalosti formy podnikání a základních charakteristik těchto forem. Při nedostatečné znalosti je žák hodnocen známkou nedostatečný.

4) Stanovení cíle č. 3: Orientuje se ve formách podnikání, včetně jejich charakteristik.

Jedná se o cíl stanovený v RVP. Tento cíl jsem zařadil do dimenze „analyzovat“ (uspořádání základních prvků podnikání do celkové struktury). Ve znalostní dimenzi je cíl zařazen do konceptuální znalosti (vzájemné vztahy mezi jednotlivými prvky). Tento cíl je rozšířením cíle č. 2. Z tohoto důvodu je nutné bezpodmínečné splnění předešlého cíle. Splnění předešlého cíle je prověřováno testem č.1.

5) Činnost: Navrhne vhodnou formu podnikání podle zadaných kritérií.

Jedná se o první samostatnou činnost žáků. Tato činnost vychází z předchozího cíle. Dochází k aplikaci získaných poznatků. Z tohoto důvodu jsem činnost zařadil do dimenze kognitivního procesu „aplikovat“ a znalostní dimenzi „konceptuální znalost“

6) Hodnocení: Test č. 2: Rozliší jednotlivé druhy podnikání

Druhý test je zaměřen na analýzu. Žák má za úkol v tomto testu, na základě zadaných kritérií, přidělit vhodnou formu podnikání.

7) Stanovení cíle č. 4: Posoudí vhodné formy podnikání pro daný obor.

Jedná se o cíl stanovený v RVP. Sloveso „posoudí“ patří do dimenze „hodnotit“. Jedná se o „procedurální znalost“ (nejedná se pouze o znalost vazby mezi prvky, ale o znalost kritérií). Pro tento cíl by bylo vhodné zařadit další činnost, kdy žáci naleznou na internetu firmy se zaměřením v daném oboru a na základě nalezených typů těchto společností provedou diskuzi vhodnosti zvolených typů. Tato činnost je však časově náročná a proto je vhodná v případě většího počtu vyučovacích hodin. Činnost by byla zařazena do „tvořit a procedurální znalost“. Předešlé kroky jsou znázorněny v taxonomické tabulce 4: Taxonomická tabulka – formy podnikání. Cíle stanovené v RVP jsou v tabulce zvýrazněny.

Tabulka 4: Taxonomická tabulka – formy podnikání.

ZNALOSTNÍ DIMENZE	DIMENZE KOGNITIVNÍHO PROCESU					
	1. Zapamatovat	2. Rozumět	3. Aplikovat	4. Analyzovat	5. Hodnotit	6. Tvořit
A. Znalost faktů	Cíl č. 1					
B. Konceptuální znalost	Hodnocení č. 1	Cíl č. 2	Činnost č. 1	Cíl č. 3		
C. Procedurální znalost				Hodnocení č. 2	Cíl č. 4	Činnost č.2 - ?
D. Metakognitivní znalosti						

4.2.2. Rozpracování obecných cílů do hodin

Z důvodu větší přehlednosti a znázornění návaznosti cílů, jsou v této části cíle rozpracovány až na jednotlivé hodiny. Obecné cíle budou v následující tabulce zvýrazněny tučně. Vzhledem k rozsáhlosti obecného cíle č. 2. „**vysvětlí podmínky a možnosti jednotlivých typů podnikání**“ je tento cíl souhrnný pro 2 - 8 vyučovací hodinu. Poslední dvě hodiny (9 a 10) jsou do učebního bloku zahrnuty jako komplexní opakování. Jedná se o praktické činnosti, při nichž žák dosáhne obecného cíle č. 3. „**orientuje se ve formách podnikání, včetně jejich charakteristik**“ a cíle č. 4. „**posoudí vhodné formy podnikání pro daný obor**“. Součástí následující tabulky je i učivo nutné k zvládnutí jednotlivých cílů. Činnost č. 1. je zařazena na 9. hodinu. Součástí vlastní činnosti žáků je i splnění cíle č. 3. Činnost č. 2. je z důvodu menšího počtu vyučovacích hodin zařazena jako samostatná domácí práce žáků. Aby byla zajištěna práce všech studentů, bez vzájemného opisování, dostane každý žák zadání jinou oblast podnikání. Pro tento druh podnikání vyhledá na internetu firmy a provede analýzu vhodnosti zvoleného typu. Tato činnost je zařazena taktéž na konec učebního bloku, protože jejím výstupem je cíl č. 4. V hodině je pak provedena diskuze ke zjištěným výsledkům domácí práce.

Tabulka 5: Rozpracování obecných cílů do hodin – právní formy podnikání.

Hodina č.	Cíle jednotlivých hodin	Učivo
1	<ul style="list-style-type: none"> - definuje základní pojmy v oblasti podnikání - vyjmenuje formy podnikání 	<ul style="list-style-type: none"> - podnikání - podnik - fyzická osoba - právnická osoba - živnostenské podnikání - podnikání obchodních společností
2	<ul style="list-style-type: none"> - definuje živnostenské podnikání - rozdělí živnosti, popíše jednotlivé druhy živností včetně podmínek udělení 	<ul style="list-style-type: none"> - definice živnosti - podmínky udělení živnosti - druhy živností
3	<ul style="list-style-type: none"> - definuje podnikání obchodních společností - definuje základní pojmy v oblasti podnikání obchodních společností - rozdělí obchodní společnosti 	<ul style="list-style-type: none"> - společenská smlouva - základní kapitál - rezervní fond - orgány společnosti - ručení - druhy obchodních společností
4	<ul style="list-style-type: none"> - charakterizuje podnikání podle obchodního zákoníku - vyjmenuje a popíše způsoby podnikání v rámci EU 	<ul style="list-style-type: none"> - obchodní zákoník - provozovny - prodej - zaměstnanci - finance, daně - podnikání v rámci EU
5	<ul style="list-style-type: none"> - charakterizuje společnost s ručením omezeným - rozdělí zisk v společnosti s ručením omezeným 	<ul style="list-style-type: none"> - společnost s ručením omezeným
6	<ul style="list-style-type: none"> - charakterizuje komanditní společnost - rozdělí zisk v komanditní společnosti - charakterizuje veřejnou obchodní společnost 	<ul style="list-style-type: none"> - komanditní společnost - veřejná obchodní společnost

Hodina č.	Cíle jednotlivých hodin	Učivo
7	<ul style="list-style-type: none"> - charakterizuje akciovou společnost - vysvětlí způsoby založení akciové společnosti 	<ul style="list-style-type: none"> - akciová společnost - založení akciové společnosti
8	<ul style="list-style-type: none"> - charakterizuje akcie jako cenný papír - vyjmenuje práva akcionářů - rozdělí zisk v akciové společnosti - rozdělí akcie podle různých hledisek 	<ul style="list-style-type: none"> - akcie - práva akcionářů - dělení akcií podle formy - dělení akcií podle druhu - speciální akcie
9	<ul style="list-style-type: none"> - orientuje se ve formách podnikání, včetně jejich charakteristik 	<ul style="list-style-type: none"> - opakování - činnost č. 1
10	<ul style="list-style-type: none"> - posoudí vhodné formy podnikání pro daný obor 	<ul style="list-style-type: none"> - opakování - činnost č. 2

4.3. Zahájení a ukončení podnikání, povinnosti podnikatelů

Jedná se o téma, kterému dle RVP jsou přiřazeny výukové cíle:

- orientuje se ve způsobech ukončení podnikání
- na příkladu popíše základní povinnosti podnikatele vůči státu

4.3.1. Obecné cíle tématu zahájení a ukončení podnikání

Podmínkou pro druhé téma zahájení, ukončení podnikání a povinnosti podnikatelů jsou znalosti z předchozí kapitoly. Podrobněji je tato kapitola, dle Bloomovy taxonomie cílů, popsána následujícími kroky. Součástí jsou vlastní činnosti žáků a způsoby hodnocení dosažení výukových cílů.

1) Cíl č. 1: **Vyjmenuje způsoby zahájení a ukončení podnikání.**

Pro splnění tohoto cíle je vyžadováno splnění cíle č. 2 „Vysvětlí podmínky a možnosti jednotlivých typů podnikání“ z předchozí kapitoly. Sloveso „vyjmenuje“ patří do dimenze zapamatovat. Jedná se o prostou reprodukci naučených znalostí. Ve znalostní

dimenzi se jedná o konceptuální znalost (nestačí pouze vyjmenování základních znalostí, je zapotřebí předchozích znalostí struktury podnikání).

2) Cíl č. 2: Na příkladu popíše základní povinnosti podnikatele vůči státu v jednotlivých fázích podnikání.

Tento cíl navazuje na předchozí cíl a zároveň se jedná o cíl stanovený v RVP. Jednotlivé fáze podnikání jsou spojeny se zahájením, provozováním a ukončením činnosti. Vzhledem ke komplexnímu pojetí tohoto cíle, žák zatím není schopen v této fázi povinnosti podnikatele stanovit sám. Z tohoto důvodu jsou tyto povinnosti popisovány na příkladu. Samotný cíl je zařazen do dimenze „rozumět“ a ve znalostní dimenzi do konceptuální znalosti. Tento cíl bude následujícími cíly dále rozšiřován.

3) Hodnocení č. 1: Test základních znalostí z oblasti zahájení a ukončení podnikání.

Test má prověřovat zvládnutí předchozích cílů. Jedná se o test vysvětlující základní termíny v prověřované oblasti. Z tohoto důvodu je zařazen do dimenze „rozumět“. Jsou prověřovány pouze faktické znalosti, a proto je zařazen do dimenze znalost faktů. Úspěšné zvládnutí testu je nutnou podmínkou pro další činnosti žáků.

4) Činnost č. 1: Vyplní předtištěnou společenskou smlouvu.

Tato činnost žáků navazuje na část cíle č. 1. Jedná se o cíl specifikující zahájení podnikání v oblasti obchodních společností. Její zařazení je dáno komplexním pojetím nejenom povinností podnikatele, ale i způsobů provozování podnikání. Žák získá na této činnosti kompetence potřebné k založení obchodní společnosti. Společenská smlouva je základním dokumentem obchodních společností a její správné sepsání předchází problémům při zápisu firem do obchodního rejstříku. Vzhledem k faktu, že žák tuto smlouvu nesestavuje, pouze vyplňuje předtištěný formulář, jsem tuto činnost zařadil do dimenze „aplikovat“ a dimenze konceptuální znalosti (jedná se pouze o vyplňování základních prvků).

5) Hodnocení č. 2: Vytvoří společenskou smlouvu.

Jedná se o prověření znalostí spojených se založením obchodní společnosti. Na rozdíl od předchozí činnosti žákům není předložena předtištěná společenská smlouva, ale je od žáků vyžadováno komplexní sestavení této smlouvy. Hodnoceno je splnění všech

povinných náležitostí společenské smlouvy. Z tohoto důvodu je hodnocení zařazeno do tvořivé dimenze s procedurální znalostí.

6)Cíl č. 3: Orientuje se ve způsobech ukončení podnikání

Jedná se o cíl stanovený v RVP. Dle mého názoru pouhá orientace v ukončení podnikání nestačí. Jedná se sice o smutný konec podnikatelské činnosti, ale není možné prakticky vysvětlit dopady ukončení podnikání. Z tohoto důvodu bude tento cíl dále rozvíjen činnostmi žáků. Cíl je zařazen do kognitivní dimenze „analyzovat“ (žák musí rozlišit mezi jednotlivými způsoby ukončení) a znalostní dimenze procedurální znalost (žák musí znát kritéria potřebná pro jednotlivé způsoby ukončení podnikání).

7)Činnost č. 2: Na příkladu aplikuje poznatky zahájení a ukončení podnikání.

Tato činnost je zařazena jako nácvik před hodnocením činností spojených se zahájením a ukončením podnikání. Žák tuto činnost provozuje samostatně a důvodem zařazení je prohloubení znalostí žáků. Jedná se o aplikační činnost, kdy jsou získané znalosti přeneseny do praktického nácviku. Z tohoto důvodu je činnost zařazena do dimenze „aplikovat“ a dimenze procedurální znalosti.

8) Hodnocení č. 3: Zahájí a ukončí činnost obchodní společnosti dle zadaných kritérií.

Při tomto hodnocení jsou prověřovány znalosti spojené se zahájením a ukončením podnikatelské činnosti. Jedná se o komplexní zhodnocení žákových znalostí. Žák je nucen tvořit na základě dostupných informací. Z tohoto důvodu je hodnocení zařazeno do dimenze kognitivního procesu „tvořit“ a znalostní dimenze „metakognitivní znalost.“

9)Cíl č. 4: Specifikuje povinnosti podnikatele v jednotlivých fázích podnikání.

Tento cíl je možné zařadit až po splnění předcházejících cílů a činností žáků. Bez znalostí spojených se zahájením a ukončením podnikání nelze tento cíl dostatečně splnit. Jedná se o komplexní shrnutí doposud získaných vědomostí. Splnění tohoto cíle se promítá do třetí kapitoly. Nejedná se sice o nutnou podmínku, ale zjednoduší pochopení následující kapitoly. Cíl je zařazen do dimenze „hodnotit“ a dimenzi procedurální znalosti. Předšlé kroky jsou schematicky znázorněny v taxonomické

tabulce 6: Taxonomická tabulka – zahájení a ukončení podnikání. Cíle stanovené v RVP jsou v tabulce zvýrazněny.

Tabulka 6: Taxonomická tabulka – zahájení a ukončení podnikání

ZNALOSTNÍ DIMENZE	DIMENZE KOGNITIVNÍHO PROCESU					
	1. Zapamatovat	2. Rozumět	3. Aplikovat	4. Analyzovat	5. Hodnotit	6. Tvořit
A. Znalost faktů		Hodnocení č. 1				
B. Konceptuální znalost	Cíl č. 1	Cíl č. 2	Činnost č. 1			
C. Procedurální znalost			Činnost č. 2	Cíl č. 3	Cíl č. 4	Hodnocení č. 2
D. Metakognitivní znalosti						Hodnocení č. 3

4.3.2. Rozpracování obecných cílů do hodin

V tabulce 7: „rozpracování obecných cílů do hodin – zahájení a ukončení podnikání“ jsou obecné cíle rozpracovány do konkrétních hodin. Celková dotace tohoto bloku je 10 hodin. První obecný cíl **„vyjmenuje způsoby zahájení a ukončení podnikání“** jsem rozdělil do dvou vyučovacích hodin. Aby byla dodržena časová návaznost učiva, je část tohoto cíle zařazena do 1. hodiny a druhá část do 5. hodiny. Do 3. vyučovací hodiny je zařazena vlastní činnost žáků. Součástí této činnosti je žáky seznámit s tím, jak vyplnit správně společenskou smlouvu. Jedná se o nácvik dovedností. Tato dovednost je prověřována v následující hodině hodnocením č. 2. Hodnocení č. 3. je pak zařazeno na 6. hodinu z důvodů kompletního vyložení učiva z oblasti zahájení a ukončení podnikání v hodinách 1 - 5. Obě tyto hodnocení jsou zamýšleny jako samostatná činnost žáků, kdy výsledky této činnosti jsou zpracovány do seminární práce. Druhý obecný cíl **„na příkladu popíše základní povinnosti podnikatele vůči státu v jednotlivých fázích podnikání“** je komplexnějšího charakteru. Není možno ho obsáhnout v 1 vyučovací hodině. Z tohoto důvodu je zařazen do 7. – 9. vyučovací hodiny. Součástí výuky jsou pak v expoziční části popisovány povinnosti nejen teoretickým výkladem, ale i příklady z praxe. Třetí obecný cíl **„orientuje se ve způsobech ukončení podnikání“** je zařazen na poslední hodinu. Tato hodina je chápána jako souhrnné opakování v oblasti ukončení podnikání. Důvodem pro zařazení na poslední hodinu je, aby žák znal povinnosti podnikatele při

ukončení podnikání. Bez této znalosti není žák schopen zvolit správný způsob ukončení podnikání. Poslední cíl „specifikuje povinnosti podnikatele v jednotlivých fázích podnikání“ je také komplexního charakteru. Tyto fáze jsem rozdělil na povinnosti při zahájení, vlastním podnikání a ukončení podnikání. Na každou část jsem vymezil jednu vyučovací hodinu. Zároveň ke splnění tohoto cíle přispívá i poslední opakovací hodina.

Tabulka 7: Rozpracování obecných cílů do hodin – zahájení, ukončení podnikání.

Hodina č.	Cíle jednotlivých hodin	Učivo
1	<ul style="list-style-type: none"> - vyjmenuje způsoby zahájení podnikání - popíše návaznost činností při zahájení podnikání 	<ul style="list-style-type: none"> - zahájení činnosti u živnostenského podnikání - živnostenský rejstřík - zahájení činnosti obchodní společnosti - obchodní rejstřík
2	<ul style="list-style-type: none"> - charakterizuje společenskou smlouvu - vyjmenuje povinné náležitosti společenské smlouvy 	<ul style="list-style-type: none"> - společenská smlouva - povinné náležitosti společenské smlouvy - nepovinné náležitosti společenské smlouvy
3	<ul style="list-style-type: none"> - vyplní předtištěnou společenskou smlouvu 	<ul style="list-style-type: none"> - společenská smlouva - povinné náležitosti společenské smlouvy - nepovinné náležitosti společenské smlouvy
4	<ul style="list-style-type: none"> - vytvoří společenskou smlouvu pro zadaný druh obchodní společnosti 	<ul style="list-style-type: none"> - společenská smlouva - povinné náležitosti společenské smlouvy - nepovinné náležitosti společenské smlouvy
5	<ul style="list-style-type: none"> - vyjmenuje způsoby ukončení podnikání 	<ul style="list-style-type: none"> - ukončení podnikání - s likvidací - bez likvidace

Hodina č.	Cíle jednotlivých hodin	Učivo
6	<ul style="list-style-type: none"> - založí obchodní společnost - ukončí činnost obchodní společnosti 	<ul style="list-style-type: none"> - zahájení podnikání - ukončení podnikání
7	<ul style="list-style-type: none"> - popíše povinnosti podnikatele při zahájení podnikání - registruje fyzickou osobu u živnostenského rejstříku - registruje právnickou osobu u obchodního rejstříku - registruje firmu u finančního úřadu 	<ul style="list-style-type: none"> - zahájení podnikání - registrace na živnostenském rejstříku - registrace u obchodního rejstříku - registrace k jednotlivým druhům daní
8	<ul style="list-style-type: none"> - popíše povinnosti podnikatele při vlastním podnikání 	<ul style="list-style-type: none"> - daňová povinnost - povinnosti vůči zaměstnancům - povinnosti vůči zákazníkům - povinnosti vůči dodavatelům
9	<ul style="list-style-type: none"> - popíše povinnosti podnikatele při ukončení podnikání 	<ul style="list-style-type: none"> - ukončení podnikání - vyrovnání s věřiteli - účetní uzávěrka
10	<ul style="list-style-type: none"> - specifikuje povinnosti podnikatele v jednotlivých fázích podnikání - orientuje se ve způsobech ukončení podnikání 	<ul style="list-style-type: none"> - opakování učiva - povinnosti podnikatele - ukončení podnikání

4.4. Podnikatelský záměr, zakladatelský rozpočet

Jedná se o téma, kterému dle RVP je přiřazen výukový cíl:

- vytvoří podnikatelský záměr a zakladatelský rozpočet

4.4.1. Obecné cíle tématu podnikatelský záměr, zakladatelský rozpočet

Třetí téma obsahově navazuje na druhé téma. Jedná se o fázi předcházející zahájení podnikatelské činnosti. Součástí tohoto tématu jsou znalosti v oblastech nákladů a výnosů. Vzhledem k faktu, že budou žáci s náklady a výnosy podrobněji seznámeni v následujícím tematickém okruhu, budou v této kapitole obsaženy pouze základní informace. Toto téma je zařazeno až jako poslední část. Důvodem je splnění cílů z předcházející části, jako nutnou součást splnění cílů v tomto tématu. V následujících krocích je popsán postup dosažení cíle stanoveného v RVP.

1) Cíl č. 1: Definuje pojmy podnikatelský záměr, zakladatelský rozpočet.

Tímto cílem jsou stanoveny základní požadavky nutné pro zvládnutí dalších cílů a činností. Všichni žáci musí tento cíl splnit, jinak nemohou postoupit na další cíle. Splnění tohoto cíle bude prověřeno v hodnocení č. 1. Zařazení tohoto cíle je v nejnižší dimenzi jak kognitivní tak znalostní. Sloveso „definuje“ je zařazeno do dimenze „zapamatovat“. Z důvodů prostého vyjmenování faktů jsem tento cíl zařadil do dimenze „znalost faktů“.

2) Cíl č. 2: Objasní způsoby sestavení podnikatelského záměru a zakladatelského rozpočtu.

Žák tímto cílem získá předpoklady k vlastnímu sestavení podnikatelského záměru a zakladatelského rozpočtu. Jedná se o druhý základní cíl, bez jehož splnění nelze splnit následující cíle a činnosti. Zařazení tohoto cíle vychází ze slovesa „objasnit“. Toto sloveso patří do dimenze rozumět. Jedná se o konceptuální znalost, protože žák musí znát vazby mezi základními prvky.

3) Hodnocení č. 1: Test – základních znalostí v oblasti podnikatelského záměru a zakladatelského rozpočtu.

Test slouží k prověření splnění cílů č. 1 a č. 2. Od žáků je v tomto testu vyžadována pouze znalost faktů, a proto je test zařazen do znalostní dimenze „znalost faktů“. V dimenzi kognitivního procesu jsem tento test zařadil do dimenze „rozumět“. Důvodem je, že nestačí pouze vyjmenování základních pojmů, ale je vyžadována i

jejich interpretace. Splnění tohoto testu je nutnou podmínkou pro následující činnosti a cíle.

4) Cíl č. 3: Vybere vhodný způsob získání kapitálu potřebného k zahájení činnosti firmy.

Cíl úzce navazuje na předchozí téma. Jedná se o jednu z nejdůležitějších fází zakládání firmy. Při sestavení zakladatelského rozpočtu je nutné tento cíl plně obsáhnout. Důvodem je možnost získání kapitálů z cizích zdrojů. Největší chybou začínajících podnikatelů je neuvědomění si faktu, že nesplácí pouze půjčený kapitál, ale i úrok. Tento úrok pak musí být součástí nákladů při sestavení zakladatelského rozpočtu. Samotný cíl jsem zařadil do dimenze „aplikovat“. Jedná se o konceptuální znalost (jedná se o znalost teorie jaký kapitál použít na investice do majetku).

5) Činnost č. 1: Analyzuje předpokládané náklady zahájení na základě dostupných informací.

Tuto činnost je vhodné zařadit do praktické výuky. Žák pracuje samostatně (případně ve skupinách). Nejprve je zadána podnikatelská činnost a žák na základě této činnosti vypíše všechny náklady, které ho napadnou. V další fázi na internetu vyhledá nejvhodnější dodavatelské firmy a sestaví na základě dodavatelských cen nákladovou složku zakladatelského rozpočtu. Vlastní činnost je zařazena do kognitivní dimenze „analyzovat“ (žák provádí skutečnou analýzu daného problému, včetně vyhledání optimálního řešení). V znalostní dimenzi jsem činnost zařadil do konceptuální znalosti. Žák pouze analyzuje pouze jednu část zakladatelského rozpočtu.

6) Hodnocení č. 2: Na základě zadaných údajů sestaví zakladatelský rozpočet.

Hodnocení č. 2 úzce navazuje na předchozí činnost. Z tohoto důvodu je toto hodnocení nevhodné zadávat formou testu, ale formou vypracování projektu. Oproti předcházející činnosti žák musí sestavit i předpokládané výnosy a vypočítat minimální množství výrobků potřebných pro uhrazení nákladů na založení firmy. Toto hodnocení je zařazeno stejně jako předchozí činnost do dimenze analyzovat. Jedná se však o procedurální znalost. Žákovi nestačí pouze znalost konceptů, ale potřebuje znát i vzájemné souvislosti a kriteria pro sestavení zakladatelského rozpočtu.

7) Činnost č. 2: Posoudí předpokládané výnosy z hlediska konkurenčních cen a vyvodí závěry o realizovatelnosti projektu.

Jedná se o další buď samostatnou, nebo skupinovou práci. Je vhodné navázat na předchozí činnost a prohloubit znalosti na již zadaném příkladu. Žák už vyjádřil předpokládané náklady a na základě těchto nákladů je schopen vyčíslit potřebné výnosy. Na základě objemu potřebného kapitálu a objemu výroby stanoví potřebnou cenu výrobku. Tuto cenu pak porovná s cenami běžnými na internetu a vyvodí závěry o realizovatelnosti projektu. Činnost č. 2 je zařazena do dimenze „hodnotit“ (důvodem pro zařazení do této dimenze je hodnotící přístup při vyvození závěrů z této činnosti). Činnost je zařazena mezi procedurální znalosti z důvodů znalosti postupů při zjišťování předpokládaných výnosů.

8) Cíl č. 4: Vytvoří podnikatelský záměr a zakladatelský rozpočet.

Tento cíl je závazně stanoven v RVP. Jeho zařazení je podmíněno zvládnutím předchozích cílů a činností žáků. Jedná se o komplexní znalost dané problematiky. Tento cíl je nejnáročnější z celého ekonomického vzdělávání. Po žácích vyžaduje nejen rozsáhlé znalosti dané problematiky, ale i schopnost intuice. Vytvořit životaschopný podnikatelský záměr je složitá dovednost i pro zkušené podnikatele. Z tohoto důvodu je tento cíl zařazen do metakognitivních znalostí (žák musí navrhnout vhodnou strategii, která může ovlivnit budoucí úspěch podnikatele). V oblasti kognitivní dimenze se jedná o tvořivou činnost, kdy žák tvoří skutečný projekt.

Tabulka 8: Taxonomická tabulka – podnikatelský záměr

ZNALOSTNÍ DIMENZE	DIMENZE KOGNITIVNÍHO PROCESU					
	1. Zapamatovat	2. Rozumět	3. Aplikovat	4. Analyzovat	5. Hodnotit	6. Tvořit
A. Znalost faktů	Cíl č. 1	Hodnocení č. 1				
B. Konceptuální znalost		Cíl č. 2	Cíl č. 3	Činnost č. 1		
C. Procedurální znalost				Hodnocení č. 2	Činnost č. 2	
D. Metakognitivní znalosti						Cíl č. 4

4.4.2. Rozpracování obecných cílů do hodin

Cíle a činnosti z tohoto tématu jsem rozdělil do 10 vyučovacích hodin. Názorně jsou zobrazeny v tabulce 9 - Rozpracování obecných cílů do hodin – podnikatelský záměr, zakladatelský rozpočet. Tato část je velmi náročná na žákovu analytické myšlení. Ve své podstatě se jedná o nejsložitější část z celého ekonomického vzdělávání. Z tohoto důvodu doporučuji ve školách, kde je předmětu ekonomika přidělena větší hodinová dotace rozšířit i tuto část o 5 hodin. V těchto hodinách je možno žákům představit různé podnikatelské záměry. Zakladatelský rozpočet je možné při zadaných vstupních podmínkách, zvládnout v rozsahu hodin stanovených v tabulce 9. Obecný cíl č. 1. „**definuje pojmy podnikatelský záměr, zakladatelský rozpočet**“ je z této části nejméně náročný, a proto je mu určena pouze 1. vyučovací hodina. V této hodině žák získá obecný přehled o základních pojmech z probírané tematiky. Obecný cíl č. 2 „**objasní způsoby sestavení podnikatelského záměru a zakladatelského rozpočtu**“ jsem rozdělil na dvě části. První část, zabývající se podnikatelským záměrem, je věnována 3. vyučovací hodina. Zakladatelskému rozpočtu je pak věnována 4. vyučovací hodina. Učivo obou těchto částí je zobrazeno v tabulce. První dvě činnosti žáků jsou zařazeny do 5. a 6. vyučovací hodiny. Žák na základě zadaných kritérií posoudí předpokládané náklady a výnosy. Žák při těchto hodinách pracuje buď samostatně, nebo ve skupinách. Při práci ve skupinách jsou u žáka rozvíjeny kompetence zaměřené na práci v týmu. Obecný cíl č. 3. „**vybere vhodný způsob získání kapitálu potřebného k zahájení činnosti firmy**“ je zařazen jako doplnění znalostí v oblasti zakladatelského rozpočtu. Jedná se o znalosti potřebné k získání kapitálu na zahájení podnikání. Poslední cíl je rozdělen na dvě části. Zakladatelský rozpočet je v předešlých hodinách probrán v dostatečné míře a z tohoto důvodu by neměl být problém tento cíl splnit. Tuto část cíle jsem zařadil na 9. hodinu. Je zde nutné podotknout, že na Integrované škole technické, je tento cíl postupně naplňován projektem. Tento projekt žáci zpracovávají v průběhu celého tématu v praktických činnostech. Druhá část výukového cíle „podnikatelský záměr“ je také součástí vypracovávaného projektu a je zařazen na 8. vyučovací hodinu. Poslední hodina je pak věnována prezentacím jednotlivých projektů. Vzhledem k tomu, že jsou u nás tyto projekty zpracovávány jako skupinové, je 1 hodina na prezentaci dostačující.

Tabulka 9: Rozpracování obecných cílů do hodin – podnikatelský záměr, zakladatelský rozpočet.

Hodina č.	Cíle jednotlivých hodin	Učivo
1	– definuje pojmy podnikatelský záměr, zakladatelský rozpočet	– podnikatelský záměr – průzkum trhu – zakladatelský rozpočet
2	– rozdělí náklady podle objemu výroby – rozdělí výnosy podle druhu činnosti	– náklady – výnosy – hospodářský výsledek
3	– objasní způsoby tvorby podnikatelského záměru – popíše způsoby průzkumu trhu	– podnikatelský záměr – průzkum trhu
4	– objasní způsoby stanovení zakladatelského rozpočtu	– zakladatelský rozpočet
5	– provede analýzu nákladů a výnosů	– náklady – výnosy – zakladatelský rozpočet
6	– sestaví zakladatelský rozpočet na základě zadaných údajů	– náklady – výnosy – zakladatelský rozpočet
7	– charakterizuje způsoby získání kapitálu – popíše bankovní úvěry – charakterizuje leasing	– dělení vlastních zdrojů majetku – dělení cizích zdrojů majetku – druhy bankovních úvěrů – leasing
8	– vytvoří podnikatelský záměr	– podnikatelský záměr – průzkum trhu
9	– vytvoří zakladatelský rozpočet	– náklady – výnosy – zakladatelský rozpočet

Hodina č.	Cíle jednotlivých hodin	Učivo
10	– prezentuje výsledky samostatné práce	– opakování učiva – podnikatelský záměr – zakladatelský rozpočet

5. Výsledky a jejich hodnocení

Každá škola zpracovává pro všechny vyučované obory školní vzdělávací programy. V ŠVP jsou kromě dalších povinných náležitostí zpracovány učební osnovy jednotlivých předmětů. Tyto osnovy vycházejí z rámcových vzdělávacích programů. V RVP jsou nastavené povinné cíle vzdělávání a učivo pro danou oblast. To znamená, že v ŠVP daného oboru se tyto cíle a učivo musí objevit. Učitel, který daný předmět v ŠVP zpracovává, má značnou volnost ve způsobu jak těchto cílů dosáhnout. V této práci jsem zpracoval část ekonomického vzdělávání nazvanou podnik. Vzhledem k faktu, že i v ŠVP Integrované střední školy technické jsou napsány obecně, jsem se rozhodl toto téma zpracovat až do jednotlivých hodin. Při vlastní práci jsem postupoval podle pravidel stanovení cíle. Použita byla taxonomie výukových cílů podle Blooma. V práci se zároveň snažím, aby byly splněny všechny požadavky na výukové cíle.

Aby tato práce nebyla pouze teoretickým konstatováním faktů, byly stanovené cíle použity v edukační praxi. Výuka byla realizována na Integrované střední škole technické v Benešově. Na této škole učím 3 roky a ŠVP jsou zpracovány mým předchůdcem pouze na obecné rovině. Z tohoto důvodu mohu výsledky této práce jednoduchým způsobem implementovat do výuky předmětu Ekonomika. Výuka byla zařazena do třetího ročníku studijního oboru Mechanik elektrotechnik. V této třídě je ve třetím ročníku 24 žáků. Ověření v praxi probíhalo v období listopad až leden školního roku 2011/2012. Týdenní dotace předmětu Ekonomika je 3 hodiny týdně. Všechny hodiny probíhaly v učebně teoretického vyučování. Aby byla výuka pro studenty zajímavá, byly při výuce využity moderní didaktické prostředky. Učivo bylo zpracováno pomocí powerpointových prezentací a žákům předáváno za pomoci diaprojektoru. Žáci při praktických činnostech využívali notebooky připojené k internetu, aby mohli vyhledávat aktuální informace a zvyšovali kompetence ve využívání informačních a komunikačních technologií. U závěrečné prezentace výsledků zpracovávaného projektu byla navíc využita multimediální tabule.

Cíle výuky byly podle didaktických zásad sdělovány na začátku každé expoziční části. Na konci každé hodiny a na začátku následující hodiny bylo učivo upevňováno pomocí frontálního opakování. Splnění cílů bylo prověřováno zařazením hodnotících testů (viz. obecné cíle u jednotlivých témat v praktické části této práce) a průběžně zadávaných prací. Splnění cílů z posledního tématu je prověřeno zpracováním projektu.

První téma právní formy podnikání bylo odučeno v listopadu. Pro žáky se toto téma ukázalo nejméně náročné. Většina cílů v této části jsou teoretického charakteru a všichni žáci je s různými výsledky zvládli. U posledního cíle, kde je od žáků vyžadováno analytické myšlení, se už ovšem objevily první známky velkých rozdílů v úrovni myšlení. Zatímco většina žáků tento cíl splnila bez větších problémů, u pěti žáků bylo splnění tohoto výukového cíle až po zopakování probírané látky.

Druhé téma zahájení, ukončení podnikání a povinnosti podnikatele bylo vyučováno od konce listopadu až do začátku ledna. Pro žáky bylo toto téma velmi zajímavé. Obzvláště u ukončení podnikání je zajímali příklady z praxe. Zajímalo je především, jak se krachující firmy vyrovnávají s věřiteli. Praktické činnosti pro ně byly taktéž přínosem. Zajímavým tématem bylo pro žáky sepsání společenské smlouvy. Důvodem bylo, že utvořili skupinky a pasovali se do rolí zakladatelů společnosti. Přínosem této činnosti pro učitele, bylo pozorovat vyjednávání ve skupinkách. Bohužel při práci ve skupinkách se někteří žáci pokoušeli pouze vést a málo spolupracovali s ostatními členy skupiny. Naopak někteří žáci prokázali dobré vůdčí schopnosti a dokázali dobře rozdělit práci ve skupině. Tento fakt, byl při hodnocení žáků taktéž zohledněn. Vzhledem k předchozímu lze tvrdit, že stanovené cíle víceméně všichni žáci splnili.

Třetí téma podnikatelský záměr a zakladatelský rozpočet bylo dle mých předpokladů pro žáky nejvíce složité. Tomuto tématu byl věnován leden. První čtyři hodiny byly probrány bez větších obtíží. Provést analýzu nákladů, už představovalo pro většinu žáků velký problém. Bohužel ani má vize projektu u žáků primárně zaměřených na odbornost v oblasti technických disciplín nebyla zcela naplněna. I přes veškerou mou snahu se dvěma skupinám nepodařilo sestavit životaschopný podnikatelský záměr. Zakladatelský rozpočet tyto skupiny sestavily pouze se závažnými nedostatky. Tento cíl je však v RVP stanoven jako závazný. Bohužel si nejsem moc jistý tím, že v budoucnu bude splnění tohoto cíle na škole technického směru lehkou záležitostí. Z vlastní

pedagogické praxe vyplývá, že úroveň žáků středních odborných školách postupně klesá.

Všeobecně bych konstatoval, že většina cílů byla naplněna v plné míře. Tento zkušební blok byl i pro mou osobu velkým přínosem. Pozorování žáků při týmové práci je pro každého učitele přínosné k lepšímu poznání žáků. Při ústním, nebo písemném zkoušení jsou žáci většinou svázáni strachem o známku. Při jejich práci na reálném příkladu se více uvolní a projeví se u nich naplno charakterové a intelektuální vlastnosti.

6. Závěr

Tato práce mě velmi obohatila z různých hledisek. Největší přínos vidím ve faktu, že jsem zpracovával tuto část ekonomického vzdělávání od analýzy až po stanovení cílů v jednotlivých hodinách. V předchozí fázi mého pedagogického působení jsem všechny podklady a plány k výuce zdědil po svém předchůdci, bez možnosti do těchto plánů nějak významněji zasáhnout. Tato práce mě donutila se této situaci postavit, a po svolení ředitele naší školy přepracovat nejenom ŠVP, ale i tematické plány, které jsou na naší škole nařízeny jako povinné. Mohu doporučit každému začínajícímu učiteli si najít čas a zpracovat si výuku krok po kroku sám. Přínosy takovéto činnosti vynahradí čas strávený nad analýzou učebních dokumentů a stanovením cílů. Hlavní přínos vidím v naplánování činností takovým způsobem, aby na sebe navazovali a přizpůsobení si plánu způsobu, který mi nejvíce vyhovuje. Dle mého názoru je správně použitá Bloomova taxonomie výukových cílů jedním z nejlépe fungujících nástrojů. Za pomoci této taxonomie se dá vytvořit velmi komplexní a provázané řešení. Dalším pro mě dosti důležitým faktem je, možnost zlepšení zpětné vazby s žáky. Pokud jsou totiž cíle stanoveny dle všech požadavků, je dán učiteli nástroj kontroly své práce. Mimo jiné mi tato práce dopomohla k přidání nových metod do výuky. Obzvláště zadání týmové práce dává učiteli nové možnosti hodnocení činnosti žáků. Žáci se najednou dostanou do nové situace, kdy jim je látka předávána jinou formou než pouhou frontální expozicí. Někteří žáci v sobě pak mohou objevit nové dosud nepoznané schopnosti. Na učitelích je pak povinnost tyto schopnosti v žácích rozvíjet.

Bohužel mi tato práce potvrdila i upadající úroveň žáků středních odborných škol. V situaci kdy je žákům předkládáno učivo a je po žácích vyžadováno pouze

„papouškování“ naučených frází, není situace až tak špatná. Větší problém nastává v případech, kdy je po žácích vyžadováno jakékoliv analytické myšlení. Dnešní žáci nejsou schopni spojovat poznatky do větších celků. Bohužel i při zkušební výuce jsem na tento problém narazil. Pro názornost bych uvedl tento příklad. V druhém tématu vyučuji založení obchodní společnosti a společenskou smlouvu. Žáci splní cíle spojené s tímto tématem. Když chci v třetím tématu na tuto látku navázat při výuce podnikatelského záměru a zakladatelského rozpočtu, většina žáků nedokáže propojit učivo z předcházejícího tématu s novým. V tomto případě mi nezbývalo nic jiného než toto učivo znovu zopakovat. Doufám, že čím častěji budu po žácích neústupně požadovat spojování jednotlivých částí, budou na to žáci zvyklí a situace se zlepší. To však vyžaduje opravdu důkladně plánovat každíčký detail vyučovaných hodin. Pro svoji budoucí práci jsem si vzal toto předsevzetí jako klíčové a budu se snažit žákům předávat to nejlepší ze svých schopností.

7. Seznam použitých zdrojů

Tištěné zdroje

SKALKOVÁ, J. *Obecná didaktika*. Grada Publishing, a.s., 2008. 328 stran. ISBN 978-80-247-1821-7

KALHOUS, Z. – OBST, O. *Školní didaktika*, Portál, 2009. 447 stran. ISBN 978-80-7367-571-4

KOŠŤÁLOVÁ, H. a kol. *Školní vzdělávací program krok za krokem*, Praha: Verlag Dashöfer, 2006, kapitola 2, ISBN 80-86897-00-1

DUDEK, D. *Studium Koordinátor školního vzdělávacího programu*, Praha: Národní institut pro další vzdělávání, 2008, 68 stran, ISBN 978-80-86956-31-2

Internetové zdroje

HUDECOVÁ, D. *Revize Bloomovy taxonomie edukačních cílů* [online], Publ. 10.3.2003, [cit. 11.11.2011]. Dokument MS Word. Dostupný z WWW: <http://aplikace.msmt.cz/DOC/NHRevizeBloomovytaxonomieedukace.doc>

Rámcový vzdělávací program pro obor vzdělávání 26-41-L/01 Mechanik elektrotechnik
[online], Publ. květen 2008, [cit. 11.11.2011]. PDF Dokument, Dostupný z WWW:
<http://zpd.nuov.cz/RVP/ML/RVP%202641L01%20Mechanik%20elektrotechnik.pdf>